

Interview with Olha Venherchuk, Solotvin (IF_Sol_09_08)

Olha Petrivna Venherchuk**Name:**

IF_Sol_09_08**Code:**

1925**Born:**

Female**Gender:**

Ukrainian**Nationality:**

Higher education**School:**

Teacher**Profession:**

56:49**Length:**

2009 ,11 אוגוסט ,שלישי**Date:**

Transcription:

] [IF_Sol_09_024](#) [See another interview with the same informant:

Расшифровка интервью с Ольгой Петровной Венгерчук, 1925 г. рожд., Образование высшее, педагогическое, с. Солотвино. 11.08.2009 г. Продолжительность 56 мин. 49 сек.

Собиратели: Александр Погорелый, Илья Юзефович.

00.00-06.40.

) тепер займає дуже високу посаду. Вчителів, бо я в школі працювала, то він [Тайк](#)Инф.:--Він (пам'ята і про учителів, і про нашу школу. І тут у них такий (ну, як то називається?) нек.. .рех..то такий якись їхній...що вони ставлять пам'ятник...так. Ми тоді на сборах були, та сама тоді вступала. А він (Тайк) їде в Солотвін, то повертає і до мене...

Соб.:--Угу, заєжджає до Вас, так?

Инф.:--Но так, бо тут похоронені його батьки, то він сюди їхав. Ну що я вам Я...я...багато років мені Я пржили п'ять держав тут: прі Польщі я була, раз,(сокрушённо)!скажу сім років [школи], потім Радянській Союз, потім німці, потім знову Радянській Союз, і на кінець самостійна Україна-не така як ми бажали, ми бажали трохи іншої як вона. Но зі мною до школи, е-е, я сім років вчилася в польської школі, знаю гарно польську мову, бо в нас Польща тоді була...

Соб.:--І вчили всі польську мову, так?

Инф.:--Так.

Соб.:--І євреї теж, прикладом, учили польську мову?

Инф.:--Так. Тут зі мною були в класі євреї, були полякі, були німці, були українці.

Соб.:--А кого було багатіше: поляків, українців?...

Инф.:--Українців, ні українців, саме більше було українців. А-а, м-м, були поляки, були євреї, ще десь маю фотографію, і було у нас так...вісім було євреїв, які з першого класу ходили зі мною до сьомого, бо то була сімрічна школа.

Соб.:--Сімрічна школа, так?

тут у школі. У нас було тільки два українці **вчителька-єврейка** Инф.:--Так, так. І учила мене вчителі, одна єврейка, решта всьо поляки. Поляки себе любили. Но дуже мені подобалося ще як), кругом мене самі євреї жили і я з ними *показывает*дружно ми жили з тут о кругом (спілкувалася. Я навіть була трошки научилася гебрейської мови, не єврейської, а то є гебрейська.

Соб.:--Гебрейська? Ага..

Инф.:-- Так, так!

Соб.:--А чім вони відрізняються, ці мови?

і діти *показывает*)Инф.:--Ну вони відрізнялися, ну їх не знала. Тут о, школа була близько (приватно приходили вчитися...гебрейська мова, во...ай... єврейська...

Соб.:--А там вчитель був.

Инф.:-- Так, учитель був. Вони міли учителя, був учитель, він їх учив. Я з ними бавилася, десь і слів трохи учілася.таксамо було зі мною...десь мала фотографію...сім...було сім.євреїв, сім чі вісім єврейських дітей у класі, які з першого класу до сьомого...

Соб.:--До сьомого?

Инф.:--...Ми повністю закінчили сімрічну школу з ними, бо більше не було. Але...а вчителька моя вона від першого класу до сьомого класу учила. Так тоді було-природу, історію мів якісь їншій учитель, але вона вела нас від першого класу до сьомого, дуже гарно [вчила]. Але на жаль почалася війна-і всі ці євреї розстріляні, всі діти, всі діти, всі батьки і прі тому моя учителька, за якою я дуже плакала. І бачіла як її вели, бо в нас, бачіте, однієї ночі їх забрали всіх, але ми так дуже чесно з ними жили, що вони бідненьки як їхали, то і в ночі не раз просят, ун-сн, заберить щось від нас-може ми приїдемо, може ми вернемося не знаємо що вам віддамо, але ми нічого не брали. Кажімо, би Бог нас охоронив так ми би якось жили. І вчительку свою, я бачіла, піхотою вели туди, м-м, як Церкова, Жураки...в неї ще ноги боліли і мусила туди їти і як о во Франківську розстріляли....

Соб.:--А...їх до Франківська вели, так?

Инф.:--Так, так. Там гетто було і в цьому во Франківську ясно усіх їх розстріляли...

Соб.:--А ось може, е-е-е, пам'ятаєте...но якщо було єврейське весілля, так, чі може *информантка* запрошували українців на таке весілля, може на свято якесь запрошували...().Чі часто таке було?*смеється*

Инф.:--Ну, було, було, але я ще маленька була, то я не пам'ятаю. Якось знаю, що такий уголок ставили, із велоном ставили. І особливо пам'ятаю так похорони як були. То похорони не так *крутит руками, изображая в какой позе лежал* як у нас у труну кладуть, а якось так (, і прикривали і наймали плачок. Плачки ці дуже плакали, що було характерно, я до *покойник*) тепер навіть і чужі, але їхні євреї...

Соб.:--Єврейські?..

Инф.:--Так. І вони наймали їх так вони називалися плачкі, о. І товони усі плакали за ними. Ну на кладбище тут є...тут є кладбище, але вже таке зруйноване.

Соб.:--Зруйноване?

Инф.:-- Так, зруйноване. А тут є цвинтарь недалеко, тут цвинтарь-там батьки цього Тайга. Він дуже...

Соб.:--Тобто вони не на цьому кладбищі, вони там поховані?

Инф.:--Вони там.

Соб.:--А, вони там?

] якось [Тайгу](#)Инф.:--Вони там, так. А...а цей вже був зв Радянського Союзу. Уже йому [уда....йому якось удалось уцеліти, якось він тоди втік, то я, тощо він повернувся сюда (неразб.).

06.41-08.00.

(Далее информантка рассказывает о Тайге, о том, что он был отличником, как и его сестра; о его деятельности; о том как он приходит к родителям;; о его скором приезде 22-24.08 т.г.)

08.01-15.32.

Инф.:--Ну що вам скажу!...Ніхто, бо я їх багато держави ці бачила, я всьо пам'ятаю, як нам жилося...Всі любили...любили лише нашу землю українську, любили наших людей чудових-українці дуже pracowitі тепер як за кордон виїжджають, то дуже люблять наймати наших укаїнців...Любили працю нашу, але нас, українців не любили і українську мову прикрчували і за Польщі дуже...Так, так, я пришла на...першій клас закінчила-пришла на почту, пам'ятаю конверт купляти. А там начальник почти, поляк, та ї каже мені-а по українські говорю, ще не вмію добре ензика [польский язык]: «Ти джецко ходжіш до школи?»--«Ходзще»--«А ти умієш польську мову?»--«То вмію трохи», то говори по-польські, а не говориш, то їди до дому, я тобі не продам конверту. То моє батьки пішли сваритися...Не любили...

Соб.:--Не любили?...

Инф.:--Не любили...

Соб.:--А як ось євреї з поляками...там може...були може випадки як..що поляк одружився з єврейкою? Може щось таке пам'ятаєте?

Инф.:--Ні, у нас такого майже не було, ні. То так: полякі з поляками, українці з українцями, євреї із євреями. Так, ну я дуже дружили з ними-вони дууже добрі люди між іншим. Ано аби що захворіли, аби щось взаголі---вони вже бігли на допомогу и дуже рятували...

Соб.:--Тобто українцям, так?

Инф.:--Ум..так, так. Я тут миж ними о тут одна жила, а тут повсюд все євреї були. То ці всі розвалили, забрали люди...Але аони були дуже добрі! Я їх *показывает*)будинки у їх там о...(пам'ятаю дуже добре увічливих як біда, то помогали нам, помагали, добрі люди були-я нічого проти них не скажу. Ну а потім вже про російські дані то ви вже знаєте-всіх вввозили на Сибір...

Соб.:--Євреїв теж вивозили? Євреїв, всіх вивозили?

Инф.:--Ні то вже німаки забирали євреїв. Німці всьо...Однієї ночі во так о....А такі бідні були, але ми були до них добрі, бо вони все, ум, голодні вмираючого. І вони о так о сюда, о сюда

сзаду до нас приходили, аби ми щось дали їсти, бо там вже по тій дорозі, то вже поліцаї бачили, розумієте, то вони знали, що ми, такі що ми не скажімо,, що ми побожні мої були дуже батьки, тому все о сюди всад приходили, та щл мали що ми могли ділити: фасольки трохи, муки трошки, кусочок хліба-не було відкі, бо то німці, бо то був голод, бо то була біда велика. Так що иое покоління дуже набідувалося, дуже, дуже набідувалося. Я вчора була, а-а, з дітьми своїми, розказувала, їм як їм тепер добре, вони в тих умовах не вчилися....Ну гарно танцювали, виступали-молоді!... (смеється)бавилися,

Соб.:--Ага..тобто св'ята могли бить...бути, е-е-е...ну тобто могли приходили разом поляки, українці і євреї? Ну як...е-е-е, св'ято якесь, танці...Було таке, ага?

Инф.:--Ну, в школі була релігія, велося релігія. То були два уроки на тиждень: українські священник нас окремо-українську релігію, поляки-окремо, а євреї-то ні. Але як ми зачінали школу, наuczaln...ра...наuczalnий рік, то ми збірались усі окремо: ну, українці, поляки, євреї із своїми нм...тими...учителямі їшли мм...на службу Божу, тобто почінати новий навчальний рік з Богом. Але ми, українці, тут до церкви, близько костел був. Ну а там, як ви казали, Ви там були чи ви тудя не ходили? Бо там і Тайг заходив, но але що там (синагога)...божниця була церква їхня. Молилися, дуже молилися, дуже молилися і в суботу такий святочний був день. Вони ничого не робили. Навіть не можна було запалити. Сірником. Навіть не можна було води принести : вони собі у п'ятницю всьо приготували, а в ті дні вже молилися і їли.

Соб.:--А до бані...до...до лазні...до бані вони ходили перед п'ятни...е-е-е с-с-суботою?

Инф.:--Ну-о-о...я не...н...нас не було

Соб.:--Чи була в них тут?..

Инф.:--Не було.

Соб.:--Не було, ні?

Инф.:-- Ні не було, вони дуже чістенькі були. вони ніколи не пили-не було. Я вске кажу ні одного єврея не пам'ятаю би п'янствував, аби пив. Добрі люди! Я про них говорю, бо добрі. Бо наші їнколи зрадники таки, бо всяких доводилося бачити.

Соб.:--А багато українців працювало, а-а, в єврейських, е-е, родинях? Може там помогали?

Инф.:--Помогали. З села такі...ну більше такі бідні на службу ходили. Ну знаєте, вони так о, (показывает), любили...у них не було таких великих будинків, в них якісь такі о довгий вікном сюди. Передні..під..п...передня кімната це був магазин, магазин-вони мали один, а сюда такі собі дві-трі кімнаткі мали. Ну вони більше, я пам'ятаю, любілі ум-не-е, долари і золото.

Соб.:--Ага.

Инф.:--Так, вони не...

Соб.:--Вони купували [їх]?

Инф.:--так, так, так! але там якимось великими тим вони не дуже, вони звілися, але як пришла біда, то всьо пропало, і не мали де виховати, бо вечіром оголосили, пам'ятаю, нічка та страшна, і там окремо було євреї тої ночі приходили, ну-ам, нас Князевичі називав, а «Князевичко може ви би щось нам сховали, може. Та вийдите, бо то як німці були, то ми не знали чи ми завтра вже будемо, бо вони розстріляли, яїх ненавиджу, то му що там мій брат вмер, семнацятілітнього брата забрали на роботу на каторжну, страшні роботи в Німеччину і він там в Німеччині помер, угу. Вони були страшно жорстокі, страшно жорстокі.

15.32-15.40.

).Разговор і смех(

Соб.:--...А скажіть, будь ласка, ось коли Радянська влада пришла, ну, скажімо, євреї вони ж ходили до свого рабіна до церкви, та к, до своєї?

Инф.:--Так.

Соб.:--А-а-а...чі вони як, е-е-е, Радянська влада пришла і вони ї надалі ходили до-о-о до Чі хтось там був з них такий...безбожник? рабіна?

Инф.:--Так як...Як Радянська влада була, то вже не було тієї божниці. Вона була така зруйнована. Пам'ятаю що...

Соб.:--Це після...це після війни, так?

Инф.:--Так, так. Я пам'ятаю що зі мною жо тут у межу жив називався рабін і чогось у п'ятницю такий був звичай, ўо кожній єврей він мав мати курку у суботу і він мав різати курку і мав різатитой рабін, тільки один він.

Соб.:--Рабін?

Так, так

Він тільки?

Тільки він. Тут о, тут о, я пам'ятаю, що йому платили. Вони були дуже дружні: як такі були бідні, що не могли, то вони одні одним помогали. Я..я колоись-то, як тут виступала...не знаю, то казала, що як би так українці любилися, як любилися євреї, як любилися поляки любилися свою націю і німці себе дуже любили. Можна було німаку сказати, що якісь хтось у родині давнього з покоління нашого був, вони зовсім мже інакше відносились. Вже давали нам), е-е-е, карточку, що був один магазин і смеётсяМ..м..мені не був...мені брата забрали (написано «Нур фір дойч»--лише для німців.

Соб.:--Тільки для німців це...

Инф.:--Так. І вони могли, ті, що доносили, з ними служили тільки в той магазин шли і там все брали, ах.

Соб.:--Не тільки німці там, але ще..зрадники, так?

) (смеётся Инф.:--Були зрадники, були зрадники. І однієї ночі...я...як була Радянська влада .Н-м-м, німці, тут були німці, влада німецька.. Ну пришов до мене хлопець-колись так о не гуляли туди-сюди, приходив до хати, гарно розмовляв, а не по яких ось барах поставали, сидів до дванадцятої.

Далее идёт разговор на известные сюжеты праздников, еврейских традиций и др.)(

English translation of transription:

Not yet

Description:

Pre World War II life in Solotvin: Ukrainians, Poles, Jews.

The Holocaust.

Jewish residents of Solotvin.

Jewish funeral traditions.

Interviewer: Alexander Pogorelyi

Interviewer: Ilya Yuzefovich

[Stanislawow \(Ivano-Frankivsk\)](#) **Community:**

<http://jgaliciabukovina.net/he/node/111697> **Source URL:**